

Струка (назив): Све струке (четврти степен)				
Занимање (назив): Сва занимања (четврти степен)				
Предмет (назив): СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ				
Опис (предмета): Општеобразовни предмет				
Модул (наслов): КЊИЖЕВНО НАСЉЕЂЕ ОД АНТИКЕ ДО ПРОСВЈЕТИТЕЉСТВА (34 часа) (Модул је обавезан за други разред)				
Датум: јуни, 2021. године		Шифра:		Редни број: 04
Сврха:				
Модул је развијен тако да омогући ученицима да разумију и тумаче књижевно дјело.				
Специјални захтјеви / Предуслови				
Знања стечена у основној и средњој школи.				
Циљ:				
Развијање ученичких способности за доживљавање и разумијевање књижевних дјела из српске и свјетске баштине.				
Задаци:				
<ul style="list-style-type: none"> - Оспособљавање ученика за доживљавање, разумијевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноумјетничких дјела разних жанрова; - Систематично оспособљавање ученика за критичко процјењивање прочитаног текста; - Развијање љубави према културној баштини и потребе да се она његује.				
Теме:				
<ul style="list-style-type: none"> 1. Књижевност старог вијека (антика) 2. Средњовјековна и народна књижевност 3. Хуманизам и ренесанса, барок и класицизам 4. Просвјетитељство				
Тема	Исходи учења			Смјернице за наставнике
	Знања	Вјештине	Личне компетенције	
	Ученик је способан да:			
1.Књижевност старог вијека (антика)	<ul style="list-style-type: none"> - препозна основна обиљежја културе; - познаје књижевноисторијско раздобље старог вијека (развој, књ. врсте, тематика, утицаји, естетске одлике, значајна остварења); - истражи и објасни стваралачку улогу мита у књижевности; - вреднује тематске и структуралне одлике античког епа;	<ul style="list-style-type: none"> -повезује знања стечена у првом разреду са новим знањима која се односе на стваралачку улогу мита и епа; -самостално истражује и остале митове античког времена; -примјењује раније стечена знања из предмета вјеронаука при	<ul style="list-style-type: none"> -посједује свијест о важности културних насљеђа; -умије да анализира књижевно дјело; -умије да контекстуализује књижевна дјела са савременим временом и животом -посједује љубав према књизи и читању и	Тема 1. Упознати ученике са развојем књижевности старог вијека, књижевним врстама које су се његовале, њиховим одликама, тематским и књижевним насљеђем тога раздобља. Указати на културни, историјски, религијски и морални утицај и значај Библије.

	<ul style="list-style-type: none"> - препознаје одлике библијског стила, тематско-мотивске структуре, историјски и религијски значај и књ. вриједност Библије; - обједини знања из историје и историје умјетности старог вијека (сумерско-вавилонске, хебрејске, хеленске, римске) са књижевним сваралаштвом тог раздобља. 	анализи одломака који се изучавају из Библије.	препоручи одређене књижевне садржаје.	Анализирати дјела из сумерско-вавилонске, хебрејске и хеленске књижевности и указати на њихову културну и књижевну вриједност.
2. Средњовјековна и народна књижевност	<ul style="list-style-type: none"> - препозна одлике средњовјековне књижевности и објасни њен значај за српску културу; проширује знања о настанку словенског писма и најстаријим споменицима старословенског језика; препозна књ. врсте и објасни њихов културни и историјски аспект; - уочава основна обиљежја народне (усмене) књижевности и њену дијахронијску и жанровску варијантност; укаже на значај народне књ. у српској културној историји и формирању националног и културног идентитета. 	<ul style="list-style-type: none"> - класификује и поткрепљује примјерима основне одлике народне књижевности (варијантност, формулативност); - препоручи народне пјесме по сопственом избору; - самостално истражује средњовјековне легенде; 		Тема 2. Предочити важност српске средњовјековне књижевности, њене одлике, жанровску разноликост (врсте). Анализирати књижевне садржаје ове епохе. Указати на важност српских средњовјековних споменика и историјски контекст развоја српског језика и писма. Анализирати дјела народног стваралаштва и указати на значај народне књ. у српској културној историји и формирању културног и националног идентитета.
3. Хуманизам и ренесанса, барок и класицизам	<ul style="list-style-type: none"> - уочи значај епохе хуманизма и ренесансе у развоју савремене европске културе; наведе главне мотиве, тематику и стилске 	<ul style="list-style-type: none"> - образложи на примјерима важност свеукупног културног заокрета који се догодио у епохи 	<ul style="list-style-type: none"> - посједује лични вриједносни став према тврдичлуку као негативној особини и процијени 	Тема 3. Упознати ученике са значајем и културним богатством епохе хуманизма и ренесансе. Кроз

	<p>одлике репрезентативних књижевних дјела; покаже разлике и сличности у односу на античку и средњовјековну књижевност/културу;</p> <p>- наведе и објасни друштвено-историјске околности које су утицале на појаву барока; локализује барок као књ. правац, истакне одлике барока (тематика, утицаји, естетске одлике, значајна остварења); повеже представнике ликовне и музичке умјетности са књижевницима барока;</p> <p>- уочи обиљежја класицизма (вријеме, писци, дјела и карактеристике стила).</p>	<p>хуманизма и ренесансе;</p> <p>- истакне најважније барокне елементе које препознаје у тексту;</p> <p>- препозна одлике комедије карактера и упореди је са осталим врстама комедија.</p>	<p>морални аспект лика;</p> <p>- умије да анализира поједине дијелове комедије који су репрезентативни примјери за комедију карактера;</p>	<p>анализу књ. садржаја указати на важност мотива и стилских одлика овог раздобља. Указати на новитете који су се појавили у односу на претходну епоху. Упознати ученике са значајем раздобља барока и класицизма, богатим књижевним и културним остварењима, њиховим тематским и стилским карактеристикама.</p>
4. Просвјетитељство	<p>- објасни културноисторијске околности које су довеле до Велике сеобе; објасни културне последице Велике сеобе; препозна одлике епохе просвјетитељства у европској и српској књижевности;</p> <p>објасни појам рационализма и сентиментализма и њихов значај за развој просвјетитељства; објасни улогу просвијећености и тумачи филолошки и просвјетитељски програм; објасни појам и одлике</p>	<p>- истакне универзалне вриједности књ. дјела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи;</p> <p>- уочава разлику између манифеста и писма;</p> <p>- препозна значај најважнијих филозофа просвјетитељства као носилаца идејног слоја епохе;</p> <p>- схвата улогу увођења народног језика у књижевност.</p>	<p>- умије да образложи Доситејеве критичке ставове и просвјетитељске идеје.</p>	<p>Указати на значај Велике сеобе и културноисторијских прилика које су утицале на стагнирање културног развоја. Указати на филолошки и просвјетитељски програм, утицај књижевних праваца, филозофских идеја, значај штампања књига, енциклопедије и просвјећивање народа. Истакнути значај увођења народног језика у књижевност. Анализирајући књижевне садржаје предочити значај</p>

	аутобиографије као књижевно-научне врсте.			просвјетитељског програма Доситеја Обрадовића за српски народ.
--	---	--	--	--

Интеграција

Историја. Вјеронаука. Историја књижевности. Историја умјетности.

Извори и литература

- Уџбеник одобрен од стране Министарства просвјете и културе Републике Српске;
  - Друга стручна и теоријска литература.
-
- Еп о Гилгамешу (одломак);
  - Хомер: Илијада и Одисеја (одломак);
  - Библија: Стари завјет – Прва књига Мојсијева – Постање; Нови завјет – Страдање и васкрсење Христово; Бесједа на гори;
  - Најстарији споменици јужнословенске културе: Слово о писменима, Мирослављево јеванђеље, Повелџа Кулина бана;
  - Сава Немањић (Свети Сава): Житије Светога Симеона (одломак); Болест и смрт Светога Симеона;
  - Јефимија: Похвала кнезу Лазару;
  - Деспот Стефан Лазаревић: Слово љубве;
  - Теодосије: Житије Светога Саве (одломак)
  - Усмено предање о Светоме Сави (народне пјесме, приче и легенде – избор);
  - Народне лирске пјесме: Јабланова моба, Виша је гора од горе – народна лирска пјесма;
  - Епско-лирске народне пјесме: Хасанагиница;
  - Српске народне пјесме: Бановић Страхиња, Бој на Мишару, Марко Краљевић и брат му Андријаш; Јетрвице адамско кољено; Стојан и Љиљана; Женидба Душанова;
  - Српске народне бајке: Дјевојка бржа од коња; Златоруни ован;
  - Данте Алигијери: Божанствена комедија (одломак из Пакла);
  - Франческо Петрарка: Канцонијер (избор);
  - Ћовани Бокачо: Декамерон (избор новеле);
  - Виљем Шекспир: Ромео и Јулија (одломак);
  - Доситеј Обрадовић: Из живота и прикљученија, Писмо Харалампију, Востани Србије.

Лектира (наставник бира четири од седам понуђених наслова):

- Еп о Гилгамешу
- Избор из српске народне поезије
- Виљем Шекспир – Хамлет
- Виљем Шекспир – Ромео и Јулија
- Јован Стерија Поповић – Тврдица
- Ж. Б. Молијер – Тврдица
- Сервантес – Дон Кихот

Напомена: Понуђени извори су приједлози за обраду. Сваком наставнику даје се могућност сопственог избора између понуђених књижевних текстова.

Оцјењивање

Оцјењивање се врши у складу са Законом о средњем образовању и васпитању, Правилником о оцјењивању ученика у настави и полагању испита у средњој школи и савременом методиком наставе српског језика. О техникама и критеријима оцјењивања ученике треба упознати на почетку изучавања модула. Предвиђена писмена провјера из овог модула (ТЕСТ).